

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

עיונים - בתחום המשפחה

פרופ' ענת הרבסט-דבי | התוכנית ללימודי מגדר

Annual Seminar: Family Studies

מס' הקורס: **279300**

סמינר שנתי

2 ש"ש

תשפ"ז

א'+ב'

יום ד' 10:00-12:00 / יום ד' 10-8:00

יום ד' שעה 13:00 בתיאום מראש

סוג הקורס:

היקף נ"ז:

שנת לימודים:

סמסטר:

יום ושעה

שעת קבלה:

מייל מרצה:

קישור לאתר למדה:

anat.herbst@biu.ac.il

<https://lemida.biu.ac.il/course/view.php?id=113540>

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הסמינר עוסק בשינויים שחלו במוסד המשפחה ובקשרים שבין משפחה, שוק העבודה, מגדר ומדיניות חברתית. הוא בוחן הסדרים זוגיים ומשפחתיים, משא ומתן וקונפליקט, פירוק זוגיות וגירושין, משפחות חד-הוריות, רווקות, פנסיה ופרישה ואוריינות פיננסית, בהקשרים ישראליים והשוואתיים. לצד הדיון התיאורטי והאמפירי, הסטודנטיות ים יפתחו עבודת מחקר עצמאית וירכשו כלים לבניית מערך מחקר, לניתוח ספרות ולהצגת טיעון וממצאים.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדות ים יתארו תיאוריות ומושגי יסוד מרכזיים בסוציולוגיה של משפחות ואת השינויים שחלו במוסד המשפחה לאורך מעגל החיים.
2. הלומדות ים יגדירו מושגים מרכזיים, ובהם הסדרים משפחתיים וזוגיים, מיקוח וקונפליקט, חד-הורות, פער פנסיוני ואוריינות פיננסית.
3. הלומדות ים יסבירו כיצד מגדר, תרבות, שוק העבודה ומדיניות משפחתית מעצבים אינטרסים, החלטות ואי-שוויון כלכלי במשפחה.

מיומנויות

1. הלומדות ים ינתחו באופן ביקורתי טקסטים תיאורטיים ואמפיריים וישוו בין ההקשר הישראלי להקשרים בין-לאומיים.
2. הלומדות ים יתכננו מחקר עצמאי: ינסחו שאלת מחקר, יבנו סקירת ספרות ומערך מחקר, יציגו את התקדמותם ויגבשו עבודה סמינריונית.

ערכים

הלומדות ים יפתחו רגישות ביקורתית למגוון צורות משפחה, ליחסי כוח מגדריים ולמנגנונים חברתיים ומוסדיים המייצרים אי-שוויון לאורך מעגל החיים.

למידה פעילה – תכנון מהלך השיעורים

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/צפייה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	אהבה, קשרים והבניית הסדרים משפחתיים	דיון מונחה במושג "אהבה נזילה"	באומן (2007)	שאלת פתיחה ומשוב כיתתי
2	אהבה רומנטית ותרבות הצריכה	ניתוח ביקורתי של טקסט ודוגמאות תרבותיות	אילו (2002)	תגובה אנליטית קצרה
3	חיים בנפרד יחד ומגורים משותפים	השוואת דפוסים זוגיות ודיון בממצאים	Coulter & Hu (2017)	מפת מושגים
4	משפחות בין שני בתים וניסועין	ניתוח מקרה ישראלי	שפר ואהרוני (2021)	סיכום מקרה קצר
5	גירושין, זוגיות מחדש ומשפחות משולבות	דיון בסקירת עשור וזיהוי מגמות	Raley & Sweeney (2020)	שאלות הבנה

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/צפייה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
6	כסף, כוח וקבלת החלטות בזוגיות	סימולציה של משא ומתן משפחתי	Vogler et al. (2008)	משוב עמיתים
7	אמונות על כסף, אוטונומיה ושוויון מגדרי	מיפוי עמדות ודיון קבוצתי	Pepin (2019)	תרגיל יישום קצר
8	אלימות כלכלית כלפי אימהות פלסטיניות בישראל	ניתוח מקרה והקשר מוסדי	Meler et al. (2022)	דיון מונחה
9	השכלה, תעסוקה וגירושין בזמן משבר	ניתוח הקשרים בין משאבים לפירוק זוגיות	הרבסט־דבי וקפלן (2018)	מענה כתוב קצר
10	מי עוזב? את הנישואין? תעסוקה ושביעות רצון	פענוח ממצאים כמותיים	Sayer et al. (2011)	בדיקת הבנה
11	מחשבות על גירושין ו"קווים אדומים" בזוגיות מאותו מגדר	השוואת ממצאים ודיון מתודולוגי	Hoy et al. (2022)	שאלת דיון
12	השלכות כלכליות קצרות וארוכות טווח של פירוק זוגיות	השוואה בין נישואין למגורים משותפים	Manting & Bouman (2006)	סיכום השוואתי
13	נשים היוזמות גירושין ואוטונומיה	דיון ביקורתי בממצאי המחקר והצגת התקדמות	Almog & Herbst-Debby (2025)	משוב על תרגיל 1
14	הקנס בשוק העבודה לאימהות יחידניות	ניתוח ממצאים והשוואת הסברים	Chatterjee et al. (2024)	תרגיל פרשנות
15	פרקטיקות הורות וכלכלה של הורים יחידניים	למידה בקבוצות: מדיניות מול חיי היום־יום	Dermott & Pomati (2016)	דוח קבוצתי קצר
16	רווקות בצעירות והשלכות פרידה רומנטית	דיון במעגל החיים ובסיבתיות	van den Berg & Verbakel (2024)	שאלת מתודולוגיה
17	רווקות, מגדר ומרחב עירוני	ניתוח מושגים וטקסט תיאורטי	Lahad (2024)	תגובה רפלקסיבית
18	פער פנסיוני מגדרי וגירושין בגרמניה	קריאת נתונים והשוואת מנגנונים	Kreyenfeld et al. (2022)	תרגיל נתונים
19	משפחה, עבודה ומשטר פנסיה בהחלטות פרישה	השוואה בין מוסדות ומשטרי פנסיה	Canales et al. (2021)	מפת גורמים
20	מצב כלכלי וגירושין בגיל מבוגר	ניתוח נקודות המבט "שלן" ו"שלה"	Kridahl et al. (2024)	סיכום ביקורתי
21	הצגת תרגיל 2 בכיתה	פרזנטציות ומשוב עמיתים	—	משוב מעצב על ההצגה
22	הצגת תרגיל 2 בכיתה	פרזנטציות ומשוב עמיתים	—	משוב מעצב על ההצגה
23	אוריינות פיננסית, רווחה ודאגות כלכליות	יישום מושגים על מקרה מחקרי	Taft et al. (2013)	תרגיל יישום
24	אוריינות פיננסית בחייהם של בעלי הכנסה נמוכה	דיון בגבולות האחריות האישית	Tuominen & Thompson (2015)	תגובה ביקורתית קצרה
25	ריטריט כתיבה: פיתוח העבודה הסמינריונית	כתיבה מונחית, חניכה ומשוב עמיתים	חומרי המחקר האישיים	הגשת תוצר ביניים

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
10% מהציון הסופי	תרגיל ביניים מס' 1 – גיבוש נושא ושאלת מחקר והצגת התקדמות בכיתה.
10% מהציון הסופי	תרגיל ביניים מס' 2 – הצגת מערך המחקר והתקדמות העבודה בכיתה.
80% מהציון הסופי	עבודה סמינריונית מסכמת.

דרישות הקורס

- קריאה ומטלות – קריאת מאמרי החובה, הגשת שתי מטלות ביניים והצגת המחקר בכיתה פעמיים במהלך שני הסמסטרים.
- נוכחות – חובת נוכחות בכל השיעורים. היעדרות מעל שני מפגשים ללא סיבה מוצדקת תמנע הגשת העבודה וקבלת ציון בקורס.
- עבודה מסכמת – הגשת עבודה סמינריונית מקורית בנושא הקורס.
- מועד ההגשה האחרון יפורסם באתר הקורס; עבודות שיוגשו לאחר המועד לא יתקבלו.
- יושרה אקדמית – כל ציטוט וכל רעיון שאינו של הכותבת חייבים בהפניה למקור, בהתאם לכללי האוניברסיטה ולדיני הקניין הרוחני.

דרישות קדם

עמידה בתנאי סיום קורסי הליבה בתוכנית (קורסי החובה של שנה א').

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפייה והאזנה

תכני חובה

- באומן, ז' (2007). אהבה נזילה: על השבריריות של הקשרים האנושיים. ירושלים: מאגנס. פרק 1, עמ' 9–46.
- אילוז, א. (2002). האוטופיה הרומנטית: בין אהבה לצרכנות. אוניברסיטת חיפה/זמורה-ביתן. פרק 7, עמ' 197–231.
- Coulter, R., & Hu, Y. (2017). Living Apart Together and Cohabitation Intentions in Great Britain. *Journal of Family Issues*, 38(12), 1701–1729.
- שפר, ואהרונ, ש. (2021). על הקו ובין שני בתים: משפחות ישראליות בניסועין. *ביטחון סוציאלי*, 112, 103–132.
- Raley, R. K., & Sweeney, M. M. (2020). Divorce, repartnering, and stepfamilies: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 81–99.
- Vogler, C., Lyonette, C., & Wiggins, R. D. (2008). Money, power and spending decisions in intimate relationships. *The Sociological Review*, 56(1), 117–143.

- Pepin, J. R. (2019). Beliefs about money in families: Balancing unity, autonomy, and gender equality. *Journal of Marriage and Family*, 81(2), 361–379.
- Meler, T., Herbst-Debby, A., & Sabbah Karkabi, M. (2022). Economic Abuse of Palestinian Mothers in Israel: The Case of Participants in a Welfare-to-Work Program. *Violence Against Women*, 28(9), 2122–2144.
- הרבסט־דבי, ע., וקפלן, ע. (2018). אהבה בימי משבר: היבטים מגדריים של השכלה, תעסוקה וגירושין. מגמות, נג(2), 107–136.
- Sayer, L. C., England, P., Allison, P. D., & Kangas, N. (2011). She left, he left: How employment and satisfaction affect women's and men's decisions to leave marriages. *American Journal of Sociology*, 116(6), 1982–2018.
- Hoy, A., Diiriye, A., & Gunderson, E. (2022). Divorce ideation and 'deal breakers' among married gay men and lesbians: A qualitative exploration. *Journal of Family Issues*, 43(1), 164–185.
- Manting, D., & Bouman, A. M. (2006). Short- and Long-Term Economic Consequences of the Dissolution of Marital and Consensual Unions: The Example of the Netherlands. *European Sociological Review*, 22(4), 413–429.
- Almog, E., & Herbst-Debby, A. (2025). Women who initiate divorce embrace autonomy. *Journal of Marriage and Family*.
- Chatterjee, S., Dimova, R., & Ojha, S. (2024). Labor Market Penalty for Single Mothers. *Stockholm Research Reports in Demography*.
- Dermott, E., & Pomati, M. (2016). The parenting and economising practices of lone parents: Policy and evidence. *Critical Social Policy*, 36(1), 62–81.
- van den Berg, L., & Verbakel, E. (2024). The link between singlehood in young adulthood and effects of romantic separation. *Journal of Marriage and Family*, 86(2), 350–368.
- Lahad, K. (2024). Acquiring a Divine Composure: Singlehood, Excessiveness, and the Changing Gendered Order. In C. Brosius, J. de Kloet, L. Abu-Er-Rub, & M. Butcher (Eds.), *Cultural Geographies of Gendered Urban Space in Asia* (pp. 37–60). Heidelberg Studies on Transculturality.
- Kreyenfeld, M., Schmauk, S., & Mika, T. (2022). The gender pension gap in Germany: Is divorce a gender-equaliser? *Ageing & Society*, 1–21.
- Canales, A., Salinas, V., & Biehl, A. (2021). Gender Differences in Retirement Behavior: How Family, Work, and Pension Regime Explain Retirement in Chile. *Work, Aging and Retirement*, 7(2), 107–128.
- Kridahl, L., Ohlsson Wijk, S., & Duvander, A. Z. (2024). Economic Situation and Late-Life Divorce: A 'His' and 'Hers' Perspective.
- Taft, M. K., Hosein, Z. Z., Mehrizi, S. M. T., & Roshan, A. (2013). The relation between financial literacy, financial wellbeing and financial concerns. *International Journal of Business and Management*, 8(11), 63–75.
- Tuominen, M. C., & Thompson, E. L. (2015). 'There was no money left to save': Financial literacy and the lives of low-income people. *Journal of Progressive Human Services*, 26(2), 148–165.

תכני העשרה

- ליטווין, ה' (2008). העברות בין־דוריות פרטיות בקרב בני 50 ומעלה: חילופי זמן, כסף ומגורים משותפים. ביטחון סוציאלי, 76, 247–268.
- Andreß, H. J., Borgloh, B., Bröckel, M., Giesselmann, M., & Hummelsheim, D. (2006). The Economic Consequences of Partnership Dissolution—A Comparative Analysis of Panel Studies from Belgium, Germany, Great Britain, Italy, and Sweden. *European Sociological Review*, 22(5), 533–560.
- Bernardi, F., & Boertien, D. (2017). Explaining Conflicting Results in Research on the Heterogeneous Effects of Parental Separation on Children's Educational Attainment According to Social Background. *European Journal of Population*, 33, 243–266.
- Brady, D., & Burroway, R. (2012). Targeting, Universalism, and Single-Mother Poverty: A Multilevel Analysis Across 18 Affluent Democracies. *Demography*, 49(2), 719–746.
- Bonnet, C., & Hourriez, J. (2012). Gender equality in pensions: What role for rights accrued as a spouse or a parent? *Population*, 67(1), 123–146.
- Burgoyne, C. B., Clarke, V., Reibstein, J., & Edmunds, A. M. (2006). All my worldly goods I share with you? Managing money at the transition to heterosexual marriage. *The Sociological Review*, 54, 619–637.
- Burgoyne, C. B., Reibstein, J., Edmunds, A. M., & Dolman, V. (2007). Money management systems in early marriage: Factors influencing change and stability. *Journal of Economic Psychology*, 28, 214–228.
- Deutsch, F. M., Roksa, J., & Meeske, C. (2003). How gender counts when couples count their money. *Sex Roles*, 48, 291–304.
- Fultz, E., Markus, R., & Silke, S. (2003). The gender dimensions of social security reform in Central and Eastern Europe: Case studies of the Czech Republic, Hungary and Poland. *International Labour Office*.
- Gerson, K. (2002). Moral dilemmas, moral strategies and the transformation of gender. *Gender & Society*, 16(1), 8–28.
- Hansen, H. T. (2005). Unemployment and marital dissolution: A panel data study of Norway. *European Sociological Review*, 21, 135–148.

- Hobson, B. (1990). No exit, no voice: Women's economic dependency and the welfare state. *Acta Sociologica*, 33(3), 235–250.
- Holzmänn, R., Palmer, E., & Robalino, D. (Eds.). (2012). *Nonfinancial Defined Contribution Pension Schemes in a Changing Pension World*. World Bank.
- Ivošević, V. (2009). Pension Reforms in Europe and Their Impact on Women. *Education International*.
- Jalovaara, M. (2013). Socioeconomic Resources and the Dissolution of Cohabitations and Marriages. *European Journal of Population*, 29, 167–193.
- Kurz, D. (1996). Separation, divorce and woman abuse. *Violence Against Women*, 2, 63–81.
- Kalmijn, M. (2011). The Influence of Men's Income and Employment on Marriage and Cohabitation: Testing Oppenheimer's Theory in Europe. *European Journal of Population*, 27, 269–293.
- Kalmijn, M. (2005). The Effects of Divorce on Men's Employment and Social Security Histories. *European Journal of Population*, 21, 347–366.
- Kalmijn, M., Loeve, A., & Manting, D. (2007). Income dynamics in couples and the dissolution of marriage and cohabitation. *Demography*, 44(1), 159–179.
- Lundberg, S., & Pollak, R. A. (2007). *The American Family and Family Economics*. NBER Working Paper No. 12908.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. NBER Working Paper No. 18952.
- Moller, S. (2008). The state and structural vulnerability: Policy egalitarianism and household income. *Research in Social Stratification and Mobility*, 26, 323–340.
- Oostendorp, R. (2004). Globalization and the gender wage gap. *The World Bank Economic Review*.
- Renga, S., Dora, M., & Tisheva, G. (2010). Direct and Indirect Gender Discrimination in Old-Age Pensions in 33 European Countries. *European Commission, Directorate-General for Justice*, 44–49.
- Smock, P. J., Manning, W. D., & Gupta, S. (1999). The Effect of Marriage and Divorce on Women's Economic Well-Being. *American Sociological Review*, 64(6), 794–812.
- Standing, G. (2011). *The Precariat* (pp. 1–25). Bloomsbury.
- Tamborini, C. R., Couch, K. A., & Reznik, G. L. (2015). Long-term impact of divorce on women's earnings across multiple divorce windows: A life course perspective. *Advances in Life Course Research*.
- Whitaker, E. A., & Bokemeier, J. L. (2018). Spousal, family and gender effects on expected retirement age for married pre-retirees. *Journal of Family and Economic Issues*, 39(3), 371–385.